

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-2355220
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

02 Aralık 2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/40619-20 GK 92
7/43709 GK 134
7/48295 GK 11
7/49044 GK 12
7/49066 GK 12
7/49154 GK 12
7/49211 GK 12
7/49319 GK 12
7/49735 GK 12

7/52411-15
7/52417-24 } GK 21
7/52522-23
7/52528-29 } GK 23
7/52613-16
7/52618-20 } GK 24

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Liste (8 Adet, 9 Sayfa)
-Cevap Yazısı (139 Adet, 251 Sayfa)

7/49894 GK 12
7/51219-20
7/51441
7/51443
7/51619
7/51621-22
7/52100-01
7/52103-04
7/52217
7/52222 } GK 13
7/52704-08
7/52710-14
7/52717-18
7/52954
7/52956-63
7/53081
7/53084
7/53086-89
7/53091-92 } GK 25
7/53285-92
7/53294-95
7/53297-98
7/53446-49
7/53451-52
7/53455-58
7/53460-61
7/53590-91 GK 32
7/53692
7/53696-98
7/53700-03
7/53705-06 } GK 30
7/53787 GK 35
7/53882-86
7/53888-90
7/53892
7/54020 GK 40
7/54107-09
7/54117
7/54119-25
7/54309-10
7/54317
7/54440 } GK 38

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ'NÜN
TBMM 7/52956 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR

Resmi veri bulunmamakla birlikte, Türkiye'de kendi hesabına veya yevmiye usulü sağlıksız ve sosyal güvenceden yoksun koşullar altında, katı atık, kâğıt vb geri dönüşüm malzemelerini toplayarak geçimini sağlayan yüz binlerce geri dönüşüm emekçisinin bulunduğu tahmin edilmektedir.

Kazançları yeme, içme, barınma gibi temel ihtiyaçları dahi karşılamayan geri dönüşüm emekçileri geri dönüşüm zincirinde elleriyle ayırttıkları tonlarca atık ile çalışarak ekonomiye çok değer kattıkları halde adil olmayan değer ve gelir bölüşümünden kaynaklı en az kazanmakta, yasal ve ticari düzenlemelerde statüleri tanımlanmadığı için güvencesiz bırakılmaktadırlar. Bu sorunlara kriminalize edilmek de eklenmiştir.

23 Ağustos tarihinde İstanbul Valiliği tarafından atık toplama ve ayırma faaliyetlerine ilişkin olarak "Şehrimizde izinsiz-ruhsatsız atık toplama ve ayırma faaliyetleri; başta çevre ve halk sağlığı sorunları olmak üzere, kayıt dışı ve sağlıksız koşullarda istihdama yol açmakta, ayrıca kamu zararı ve haksız kazanca sebebiyet vermektedir " ifadeleri ile basın açıklaması yayınlamış Bakırköy ve Ümraniye ilçelerinde kâğıt toplayıcılarını engellemek için, belediyeler, muhtarlıklar ve hemşerilerinden destek istemiş, çekçek tabir edilen atık toplayıcılarının bir daha Bakırköy ve Ümraniye ilçelerinde olmayacağını açıklamıştır.

İstanbul Valiliğinin kararı ile emniyet ve belediye görevlileri, Ümraniye ve Bakırköy bölgesinde 200'e yakın atık toplama deposuna baskın düzenlemiş, binlerce sokak işçisi işsiz kalırken, yapılan baskınlarda göz altına alınan işçilerden 145'i Afgan göçmenler olmak üzere 286 kâğıt toplayıcı hakkında idari işlem yapılmış, gözaltına alınan Afgan göçmenler sınır dışı edilmek üzere Tuzla Geri Gönderme Merkezi'ne sevk edilmiştir.

Bütün bu yaşananlar üzerine geri dönüşüm işçileri yapmış oldukları basın açıklamalarında; Valilik açıklamasında iddia edildiği gibi mahallelerde toplanan pet, plastik atık gibi malzemelerin çevreye olumsuz etkisinin olmadığı, aksine bu malzemelerin toplanılıp işlenmesinin çevre kirliliğini azalttığı, çevreye olumsuz bir etkisi var ise bunu çözmenin yolunun çalışmaların engellenmesi yerine diyalog yolu ile ve ortak akıl geliştirerek birlikte çözüm üretmek olduğunu belirtmişlerdir.

Bugüne kadar katı atık emekçileri, sorunlarına çözüm aramak için çalıştaylar düzenlemiş, Bakanlıklarla görüşmeler yapmış, basın açıklamaları yapmış ancak halihazırda bir çözüm bulunamamıştır. Çözumsuzluğun nedeni olarak geri dönüşüm işçilerinin işlerinden vazgeçirilerek sahanın özel bir şirkete geçirilmesi gösterilmektedir.

Türkiye tarihinin en büyük işsizlik oranlarının yaşandığı, pandemiyle birlikte çalışma koşulları daha da ağırlaştığı böylesi bir dönemde yüz binlerce yoksul ve işsiz emekçiye, göçmene geçim kaynağı olan bu iş sahası bir günde ortaya çıkmadığı gibi sorunlar da bugün ortaya çıkmamıştır. Türkiye'nin bir gerçeği olarak hep vardı ve alanın hakkaniyetle, hak kayıplarına yol açmayan düzenlemelerle, yasamanın, yürütmenin, siyasi iradenin taraflarla beraber ele alarak çözüm üretmesi gereken bir konudur.

Bu bağlamda;

1-Türkiye'de katı atık toplayıcılarının sayısı kaçtır, bugüne kadar herhangi bir araştırma yapılmış mıdır? Yapılmadı ise neden yapılmamıştır?

2-Valiliklerce katı atık emekçilerinin geçim kaynaklarına yönelik depo baskınları yapılması bilginiz dahilinde midir?

3-Bakanlığınızca atık toplama depoları ve barınma yerleri yok edilen işçilerin, iş ve barınma sorununu çözmeye yönelik bir çalışması bulunmakta mıdır?

4-Bakanlığınızın valiliklerce geri dönüşüm emekçilerinin geçim kaynaklarına yönelik depo baskınlarından kaynaklanan geri dönüşüm işçilerinin zarar görmesinin önüne geçmek, yasak ve ceza uygulamalarının karşısında çözüm gücü olmak ve emekçilerin yaşamlarını kolaylaştırmayı sağlayacak bir çalışması var mıdır?

5-Türkiye'de, "sıfır atık", geri dönüşüm projeleri dalında faaliyet gösteren firma ve ara depo sayısı toplamda kaçtır?

6-2015-2021 yılları arasında geri dönüşüm işlemlerinin ülke ekonomisine olan katkısı ne kadar olmuştur?

7-Katı atıkların geri dönüşümleri noktasında önemli bir rol üstlenen atık işçileri ile belediyelerin birlikte çalışmalarını sağlayacak ve sokak emekçilerini sosyal güvenceye kavuşturacak, sorunlarını çözecek mekanizmalar geliştirmeye yönelik Bakanlığınızca herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır?

CEVAP

10/07/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 97- 126 maddeleri ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın görev ve sorumlulukları belirlenmiş olup Bakanlığımız bünyesinde atık toplayıcılığının yasaklanması ve atık toplayanların gözaltına alınması talimatı verilmesi söz konusu olmayıp yapılan denetimler atık toplayanlara yönelik değil, Tehlikesiz Atık Toplama Belgesi (TAT) almış olmasına rağmen belediyeden İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı almamış tesislere yöneliktir.

Bununla birlikte Sıfır Atık Yönetmeliğinin 9. Maddesinin (k) bendinde yer alan "Belediyelerin mevcut atık yönetim hizmetleri ile belediye sınırlarında herhangi bir işletmeye bağlı olmaksızın atık toplayan kişilerin faaliyetlerini kent konseyi gündeminde değerlendirerek sosyal ve ekonomik koşullar göz önünde bulundurulmak sureti ile yerel ölçekli yapılabilecek uygulamalar için belediye meclislerine önerilerde bulunulmasını sağlamakla," hükmü ile bu kişilerin çevre mevzuatındaki yerleri netleştirilmiş olup konunun sadece çevre mevzuatı ile ilgili olmadığı bu konunun mülki idare amirlerinin gözetiminde doğrudan mahalli idareler tarafından değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Çevre yönetimi konusunda ülkemizde birçok adımlar atılmış ve atılmaya devam edilmektedir. Bu çalışmalardan biriside sıfır atık yaklaşımının ülkemizde hayata geçirilmesidir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının vizyon projesi 2017 yılında başlatılmış olup bu projenin bütün Türkiye'de uygulanmasına ilişkin yola çıkılmıştır. Sıfır atık projesi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Söz konusu projeye 11 inci kalkınma planında yer verilerek ülke politikası haline gelmiştir.

Sıfır atık yaklaşımının geliştirilmesinde bina ve yerleşkeler ile mahalli idareler için sıfır atık yönetim sistemine geçiş dönemleri düzenlenmiş olup Sıfır atık kapsamında mahalli idareler, OSB, sanayiciler, havaalanları, limanlar, terminaller, akaryakıt istasyonları, konaklama tesisleri, eğitim kurumları, sağlık kuruluşları, AVM, zincir marketler, 400 m2 üzeri kafeterya ve restoranlar, kargo şirketleri, 50 den fazla çalışanı bulunan tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar, 300 konut üzeri sitelerde kademeli olarak tüm ülkede 2023 yılına kadar sisteme geçişini tamamlanması için çalışmalarımız devam etmektedir.

Ayrıca Sıfır Atık Yönetmeliği'nde yer aldığı üzere, bina ve yerleşkelerin, sıfır atık yönetim sistemini kurarak yönetmeliğin ekinde yer alan uygulama takvimi doğrultusunda sıfır atık belgesi almaları zorunlu kılınmış ve sıfır atık yönetim sistemini kurarak belge alanlar, türlerine göre kaynağında ayrı biriktirdikleri atıklarını, sıfır atık belgesini alan mahalli idarelerin toplama sistemine veya Bakanlığımızdan geçici faaliyet belgesi/çevre lisansı almış atık işleme tesislerine geri kazanımı sağlanmak üzere verebileceği hüküm altına alınmıştır